

บทที่ 2

ประเภทและลักษณะของตลาด

ตลาดเป็นสถานที่ที่มีคนมาอยู่รวมกันเป็นจำนวนมากทั้งผู้ขายของผู้ช่วยขายของผู้ส่งสินค้าและผู้ซื้อสินค้า และเป็นแหล่งที่มีการประกอบกิจกรรมต่างๆ มากมาย จึงเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดของเสียและมลพิษจำนวนมาก เช่น ขยะ น้ำเสีย กลิ่นเหม็น เสียงดัง คิวจากการประกอบอาหาร ฯลฯ ตลาดที่ไม่มีระบบการควบคุมดูแล และกำจัดของเสียเหล่านี้ดีพอ จะทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชน ประกอบกับตลาดส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในชุมชนจึงทำให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากตลาดมีจำนวนมาก กฎหมายจึงได้มีการแบ่งตลาดออกเป็นประเภทต่างๆ เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบและควบคุมตลาดแต่ละประเภท

ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้จำแนกตลาดออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

- ตลาดประเภทที่ 1 ได้แก่ ตลาดที่มีโครงสร้างอาคารและดำเนินการเป็นการประจำหรืออย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
- ตลาดประเภทที่ 2 ได้แก่ ตลาดที่ไม่มีโครงสร้างอาคารและดำเนินการเป็นการประจำหรืออย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
- ตลาดประเภทที่ 3 ได้แก่ ตลาดที่ไม่มีโครงสร้างอาคารและดำเนินการชั่วคราวหรือเป็นครั้งคราวหรือตามวันที่กำหนด

โดยตลาดในแต่ละประเภทจะมีรายละเอียดที่กำหนดหลักเกณฑ์และสัญลักษณ์แตกต่างกันไปในแต่ละประเภท เพื่อเป็นกรอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปพิจารณาออกข้อบังคับตามความเหมาะสม ดังนี้

2.1 ตลาดประเภทที่ 1

ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ข้อ 5 - ข้อ 11 ได้กำหนดลักษณะของตลาดประเภทที่ 1 ดังนี้

2.1.1 พื้นที่ตลาด ต้องมีเนื้อที่ตามความเหมาะสม โดยมีส่วนประกอบของสถานที่และสิ่งปลูกสร้าง คือ อาคารสิ่งปลูกสร้างสำหรับผู้ขายของ ที่ขนถ่ายสินค้า ส้วมและที่ถ่ายปัสสาวะ ที่รวบรวมมูลฝอยและที่จอดรถ

ข้อแนะนำ การขออนุญาตจัดตั้งตลาดประเภทที่ 1 สำหรับตลาดที่จะสร้างใหม่ ควรกำหนดให้ผู้ที่จะขออนุญาตจัดตั้งตลาดใหม่ยื่นแบบแปลนและแผนผังบริเวณที่ตั้งของอาคารตลาด และอาคารส่วนประกอบอื่นๆ ของตลาด ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาก่อนทำการก่อสร้างอาคารตลาด เพื่อให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะได้แนะนำให้ปรับปรุงแก้ไขแบบแปลนให้ถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร และกฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด

2.1.2 อาคารสิ่งปลูกสร้างสำหรับผู้ขายของ

ต้องมีและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ และสุขลักษณะ ดังต่อไปนี้

1) มีถนนรอบอาคารตลาดกว้างไม่น้อยกว่า 4 เมตร และมีทางเข้าออกบริเวณตลาดกว้างไม่น้อยกว่า 4 เมตร อย่างน้อยหนึ่งทาง ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ที่มาใช้บริการในตลาดและผู้ขายของในการขนส่งสินค้า การรักษาความสะอาด และเก็บขนขยะออกจากตลาด รวมถึงประโยชน์ที่จะทำให้รถดับเพลิงสามารถเข้าไปดับเพลิงกรณีเกิดอัคคีภัย

2) ตัวอาคารทำด้วยวัสดุถาวร มั่นคง แข็งแรง เพื่อความปลอดภัยในการใช้สอยตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร

3) หลังคาสร้างด้วยวัสดุทนไฟ และแข็งแรงทนทาน ความสูงของหลังคาต้องมีความเหมาะสมกับการระบายอากาศของตลาดนั้นๆ เพราะจะเป็นการช่วยระบายอากาศโดยวิธีธรรมชาติสำหรับอาคารตลาดที่มีการระบายอากาศโดยใช้พัดลมดูดอากาศ หรือกรณีเป็นอาคารปิดติดตั้งเครื่องปรับอากาศ หลังคาตลาดไม่จำเป็นต้องสูงมาก

4) พื้นทำด้วยวัสดุถาวร แข็งแรง เรียบ ทำความสะอาดง่าย และไม่มีน้ำขัง เพราะหากพื้นตลาดไม่เรียบหรือขรุขระเป็นหลุมบ่อ จะทำให้มีน้ำขัง เป็นแหล่งสะสมความสกปรก ทำให้ทำความสะอาดได้ยาก

5) ฝ้าผนังทำด้วยวัสดุถาวร แข็งแรง เรียบ และทำความสะอาดง่าย ฝ้าผนังที่มีสีอ่อนๆ จะช่วยให้มองเห็นความสกปรกได้ง่าย และช่วยให้ตลาดดูสว่างขึ้น

6) ประตูมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร ทั้งนี้เพื่อให้สามารถป้องกันสัตว์ต่างๆ เข้าไปพลุกพล่านในตลาด การกำหนดความกว้างของประตูก็เพื่อประโยชน์ในการใช้สอยของประชาชนและผู้ขายของ ทำให้การขนส่งสินค้าเข้าออกตลาดเป็นไปโดยสะดวก และประตูตลาดควรจะปิดเป็นประจำหลังจากตลาดปิดบริการ

7) ทางเดินภายในอาคารสำหรับผู้ที่มีความกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตรเพื่อประโยชน์ในการสัญจรของประชาชนที่เข้ามาซื้อสินค้าในตลาด รวมถึงใช้ในการขนส่งสินค้าเข้าออกไปตามแผงจำหน่ายสินค้าต่างๆ ได้โดยสะดวกและช่วยให้แผงจำหน่ายสินค้าไม่แออัดจนเกินไป

8) มีการระบายอากาศภายในตลาดเพียงพอ ไม่ให้เกิดกลิ่นเหม็นอับ

ข้อเสนอแนะ กรณีที่จัดให้มีการระบายอากาศโดยวิธีธรรมชาติ ในการก่อสร้างตลาดต้องคำนึงถึงทิศทางลม การระบายอากาศภายในตลาดควรมีช่องระบายอากาศไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของพื้นที่อาคารตลาด แผงจำหน่ายสินค้าที่มีการใช้เตาไฟในการปรุงอาหารควรตั้งอยู่ในที่มีอากาศถ่ายเทได้ดี ในกรณีที่ไม่มีอาจจัดให้มีการระบายอากาศโดยวิธีธรรมชาติได้ ให้จัดให้มีการระบายอากาศโดยใช้อุปกรณ์ช่วยในการระบายอากาศ เช่น พัดลมดูดอากาศ โดยอุปกรณ์ระบายอากาศต้องทำงานตลอดเวลาในระหว่างที่ตลาดเปิดบริการ การนำอากาศภายนอกเข้า และการระบายอากาศทิ้งดังกล่าว ต้องไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนผู้อยู่ในบริเวณใกล้เคียง

9) ความเข้มของแสงสว่างในอาคารตลาดไม่น้อยกว่า 100 ลักซ์ เว้นแต่ที่แผงขายสินค้าหรือแผงจำหน่ายเนื้อสัตว์ ต้องมีความเข้มของแสงสว่างไม่น้อยกว่า 200 ลักซ์ ทั้งนี้ ต้องไม่ใช่แสงหรือวัสดุอื่นที่ทำให้สีของสินค้าเปลี่ยนแปลงไปจากธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ การใช้แสงหรือวัสดุอื่นที่ทำให้สีของสินค้าเปลี่ยนแปลงไปจากธรรมชาติทำให้ผู้ซื้อไม่สามารถพิจารณาสินค้าที่จะซื้อได้ตามสภาพที่เป็นจริง เช่น การใช้ไฟสีแดงที่แผงจำหน่ายเนื้อสัตว์เพื่อให้เนื้อสัตว์มีสีแดงมากขึ้น เป็นต้น ในการตรวจสอบความเข้มของแสงสว่างในอาคารตลาดว่าเพียงพอหรือไม่ ทำได้โดยใช้เครื่องมือวัดความเข้มแสงสว่าง ถ้าไม่มีเครื่องมือวัดความเข้มแสงสว่างให้พิจารณาว่าสามารถมองเห็นตัวหนังสือตรงบริเวณนั้นหรือไม่ ถ้ามองเห็นได้ชัดเจนก็ถือว่าความเข้มของแสงสว่างเพียงพอ สำหรับตลาดที่เปิดให้บริการเวลากลางคืนควรจัดให้มีระบบจ่ายพลังงานไฟฟ้าสำรองสำหรับกรณีฉุกเฉิน แยกเป็นอิสระจากระบบที่ใช้อยู่ตามปกติและสามารถทำงานได้โดยอัตโนมัติเมื่อระบบจ่ายพลังงานไฟฟ้าปกติหยุดทำงาน

10) แผงขายสินค้าเป็นแบบปิดทึบ ทำด้วยวัสดุถาวร เรียบ มีความลาดเอียงและทำความสะอาดง่าย มีพื้นที่แผงไม่น้อยกว่า 2 ตารางเมตร สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 60 เซนติเมตร และมีทางเข้าแผงของผู้ขายของ กว้างไม่น้อยกว่า 70 เซนติเมตร มีที่นั่งสำหรับผู้ขายของไว้โดยเฉพาะอย่างเหมาะสม แยกต่างหากจากแผงและสะดวกต่อการเข้าออก การที่กำหนดให้ด้านบนของแผงขายสินค้าต้องมีความลาดเอียงเพื่อป้องกันน้ำขังอยู่บนแผง และการกำหนดความสูงของแผงเพื่อป้องกันสิ่งสกปรกจากพื้นกระเด็นขึ้นมาปนเปื้อนกับสินค้าบนแผง

11) จัดให้มีน้ำประปาอย่างเพียงพอสำหรับล้างสินค้าหรือล้างมือโดยระบบท่อสำหรับแผงขายอาหารสดต้องมีก๊อกน้ำไม่น้อยกว่า 1 ก๊อกน้ำต่อ 2 แผง และมีการวางท่อในลักษณะที่ปลอดภัย ไม่เกิดการปนเปื้อนจากน้ำโสโครก ไม่ติดหรือทับกับท่ออุจจาระ และต้องจัดให้มีที่เก็บสำรองน้ำให้มีปริมาณเพียงพอและสะดวกต่อการใช้

12) มีทางระบายน้ำทำด้วยวัสดุถาวร เรียบ ทางระบายน้ำภายในตลาดต้องเป็นแบบเปิด ส่วนทางระบายน้ำรอบตลาดต้องเป็นแบบรูปตัวยูและมีตะแกรงปิดที่สามารถเปิดทำความสะอาดได้ง่าย มีความลาดเอียงระบายน้ำได้สะดวก มีบ่อคักมูลฝอย บ่อคักไขมัน และระบบบำบัดน้ำเสีย โดยน้ำทิ้งต้องได้มาตรฐานน้ำทิ้งตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร เว้นแต่จะได้จัดส่งน้ำเสียไปบำบัดในระบบบำบัดน้ำเสียรวมของราชการส่วนท้องถิ่นโดยได้เสียค่าบริการตามอัตราของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

ข้อแนะนำ ในการก่อสร้างทางระบายน้ำควรวางตามแนวตรงที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยต้องมีส่วนลาดเอียงไม่ต่ำกว่า 1 ใน 200 หรือต้องมีส่วนลาดเอียงเพียงพอให้น้ำไหลเร็วไม่ต่ำกว่า 60 เซนติเมตรต่อวินาที ขนาดของทางระบายน้ำต้องมีความสัมพันธ์กับปริมาณน้ำเสียของตลาด แต่ต้องมีความกว้างภายในโดยวัดที่ขอบบนสุดไม่น้อยกว่า 10 เซนติเมตร

13) ต้องจัดให้มีเครื่องดับเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ติดตั้งไว้ในบริเวณที่เห็นได้ง่าย ซึ่งตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 19 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ได้กำหนดให้อาคารตลาดต้องติดตั้งเครื่องดับเพลิงแบบมือถืออย่างน้อยหนึ่งได้แก่

- โฟมเคมี	ขนาดบรรจุไม่น้อยกว่า	10 ลิตร
- ก๊าซคาร์บอน ไดออกไซด์	ขนาดบรรจุไม่น้อยกว่า	4 กิโลกรัม
- ผงเคมีแห้ง	ขนาดบรรจุไม่น้อยกว่า	4 กิโลกรัม
- ฮาลอน (HALON 1211)	ขนาดบรรจุไม่น้อยกว่า	4 กิโลกรัม

โดยเลือกติดตั้งเครื่องดับเพลิงตามประเภทของวัสดุที่มีในแต่ละชั้นของอาคารตลาด และให้ติดตั้งจำนวน 1 เครื่อง ต่อพื้นที่อาคารไม่เกิน 1,000 ตารางเมตร ทุกระยะไม่เกิน 45 เมตร แต่ต้องไม่น้อยกว่าชั้นละ 1 เครื่อง และต้องติดตั้งให้ส่วนบนสุดของตัวเครื่องสูงจากระดับพื้นอาคารไม่เกิน 1.50 เมตร ในที่มองเห็นสามารถอ่านคำแนะนำการใช้ได้ สามารถนำไปใช้งานได้โดยสะดวก และต้องอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ตลอดเวลา

2.1.3 ที่ขนถ่ายสินค้า ต้องจัดให้มีและอยู่ในบริเวณหนึ่งบริเวณใดโดยเฉพาะ มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการขนถ่ายสินค้าในแต่ละวัน และสะดวกต่อการขนถ่ายสินค้าและการรักษาความสะอาด

ข้อแนะนำ ที่ขนถ่ายสินค้าควรอยู่ใกล้กับตัวอาคารตลาดเพื่อสะดวกในการขนส่งสินค้าเข้าตลาด และไม่ควรให้มีการตั้งแผงขายสินค้ากีดขวางการขนถ่ายสินค้า พื้นบริเวณที่ขนถ่ายสินค้าควรทำด้วยวัสดุ ถาวร แข็งแรง เรียบ เพื่อสะดวกในการทำมาความสะอาด

2.1.4 ส้วมและที่ถ่ายปัสสาวะ ต้องมีและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และสัญลักษณ์ดังต่อไปนี้

- 1) ตั้งอยู่ในที่เหมาะสมนอกตัวอาคารตลาด
- 2) มีระบบการขับเคลื่อนอุจจาระและปัสสาวะลงสู่ที่เก็บกัก ซึ่งจะต้องป้องกันสัตว์และแมลงพาหะนำโรคได้ และไม่ปนเปื้อนแหล่งน้ำธรรมชาติและน้ำใต้ดินทุกชั้นตอน
- 3) ห้องส้วมต้องสร้างด้วยวัสดุทนทานและทำความสะอาดง่ายมีขนาดเนื้อที่ภายในไม่น้อยกว่า 0.90 ตารางเมตรต่อหนึ่งที่นั่ง และมีความกว้างภายในไม่น้อยกว่า 0.90 เมตร ประตูเป็นชนิดเปิดออกและมีผนังกัน เพื่อมิให้ประตูเปิดสู่ตลาดโดยตรง
- 4) ระยะตั้งระหว่างพื้นถึงส่วนต่ำสุดของคาน หรือเพดาน หรือสิ่งอื่นที่ติดกับคาน หรือเพดานต้องไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร และมีช่องระบายอากาศไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของพื้นที่ห้องหรือมีพัดลมระบายอากาศ
- 5) พื้นห้องส้วมต้องมีความลาดเอียงไม่น้อยกว่า 1:100 และมีจุดระบายน้ำทิ้งในตำแหน่งต่ำสุดของพื้นห้อง
- 6) กรณีเป็นโถส้วมชนิดคอห่านต้องสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 0.20 เมตร
- 7) มีท่อระบายอุจจาระลงสู่ถังเก็บกัก ซึ่งต้องมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 10 เซนติเมตร มีความลาดเอียงไม่น้อยกว่า 1:10
- 8) มีท่อระบายก๊าซขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 2.50 เซนติเมตร สูงเหนือหลังคาส้วมหรือสูงจนกลิ่นเหม็นของก๊าซไม่รบกวนผู้อื่น
- 9) ความเข้มของแสงสว่างในห้องส้วมไม่น้อยกว่า 100 ลักซ์
- 10) จัดให้มีกระดาษชำระ หรือน้ำสำหรับชำระให้เพียงพอสำหรับห้องส้วมทุกห้อง

2.1.5 จำนวนส้วมและที่ถ่ายปัสสาวะ ต้องจัดให้มีอย่างเพียงพอและเหมาะสม ดังนี้

- 1) ส้วมต้องมีไม่น้อยกว่า 6 ที่ ต่อจำนวนแผงไม่เกิน 40 แผง โดยแยกเป็น ส้วมชาย 2 ที่ ส้วมหญิง 4 ที่ และให้เพิ่มทั้งส้วมชายและส้วมหญิงอีก 1 ที่ และ 2 ที่ ตามลำดับต่อจำนวนแผงที่เพิ่มขึ้นทุก 25 แผง
- 2) ที่ถ่ายปัสสาวะชายต้องจัดให้มีไม่น้อยกว่าจำนวนส้วมชายและอยู่ในบริเวณเดียวกัน
- 3) อ่างล้างมือต้องจัดให้มีไม่น้อยกว่า 1 ที่ ต่อส้วม 2 ที่ และที่ถ่ายปัสสาวะ 2 ที่ ฉะนั้นโดยสรุปอย่างน้อยที่สุด ตลาดที่มีแผงขายสินค้าไม่เกิน 40 แผง ต้องจัดให้มีส้วมชาย 2 ที่ พร้อมที่ถ่ายปัสสาวะ 2 ที่ มีส้วมหญิง 4 ที่ และมีอ่างล้างมือ 2 ที่ ในส้วมชาย และอีก 2 ที่ ในส้วมหญิง และเพื่อให้ถูกสุขอนามัยบริเวณอ่างล้างมือควรจัดหาสบู่สำหรับล้างมือไว้บริการด้วย

2.1.6 ที่รวบรวมมูลฝอย ต้องมีลักษณะเป็นสิ่งปลูกสร้างถาวร หรือเป็นที่พักมูลฝอยที่เจ้าพนักงานสาธารณสุขเห็นว่าเหมาะสมกับตลาดนั้นๆ มีขนาดเพียงพอที่จะรองรับปริมาณมูลฝอยในแต่ละวัน มีการปกปิดสามารถป้องกันสัตว์เข้าไปคุ้ยเขี่ยได้ ตั้งอยู่นอกตัวอาคารตลาดและอยู่ในพื้นที่ที่รถเข้าออกได้สะดวก

ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ได้กำหนดให้ตลาดมีที่รองรับมูลฝอยโดยมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- 1) ผนังต้องทำด้วยวัสดุถาวรและทนไฟ
- 2) พื้นผิวภายในต้องเรียบและกันน้ำซึม
- 3) ต้องมีการป้องกันกลิ่นและน้ำฝน
- 4) ต้องมีการระบายน้ำเสียจากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลลงสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย
- 5) ต้องมีการระบายอากาศและป้องกันน้ำเข้า
- 6) ต้องมีความจุไม่น้อยกว่า 1.2 ลิตรต่อพื้นที่ของอาคารหนึ่งตารางเมตร
- 7) ต้องจัดไว้ในที่ที่สามารถขนย้ายขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลได้โดยสะดวกและต้องมีระยะห่างจากสถานที่ประกอบอาหารและสถานที่เก็บอาหาร ไม่น้อยกว่า 4 เมตร แต่ถ้าที่รองรับขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลมีขนาดความจุเกินกว่า 3 ลูกบาศก์เมตร ต้องมีระยะห่างจากสถานที่ดังกล่าวไม่น้อยกว่า 10 เมตร

มีระยะห่างจากสถานที่ประกอบอาหารและสถานที่เก็บอาหาร ไม่น้อยกว่า 4 เมตร แต่ถ้าที่รองรับขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลมีขนาดความจุเกินกว่า 3 ลูกบาศก์เมตร ต้องมีระยะห่างจากสถานที่ดังกล่าวไม่น้อยกว่า 10 เมตร

2.1.7 ที่จอดรถ ต้องจัดให้มีตามความเหมาะสมตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มาใช้บริการในตลาด และเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยบริเวณรอบตลาด ป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาด้านการจราจร ส่วนในการกำหนดลักษณะและขนาดของที่จอดรถนั้น กฎกระทรวงได้ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นในการกำหนดตามความเหมาะสม โดยพิจารณาจากสภาพพื้นที่ของตลาด จำนวนรถที่เข้ามาใช้บริการในตลาด ซึ่งถ้าตลาดมีพื้นที่จำกัดก็อาจกำหนดให้สร้างเป็นอาคารที่จอดรถ หรือถ้าตลาดมีพื้นที่มากก็สามารถสร้างเป็นลานที่จอดรถได้

2.2 ตลาดประเภทที่ 2

ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ข้อ 12 – ข้อ 15 ได้กำหนดลักษณะของตลาดประเภทที่ 2 ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกับตลาดประเภทที่ 1 คือ เป็นตลาดที่ไม่มีโครงสร้างตัวอาคาร และในการกำหนดรายละเอียดปลีกย่อยที่เกี่ยวกับเรื่องสุขลักษณะต่างๆ จะน้อยกว่าตลาดประเภทที่ 1 ดังนี้

2.2.1 พื้นที่ตลาด ต้องมีเนื้อที่ตามความเหมาะสม และให้มีบริเวณที่จัดไว้สำหรับผู้ขายของ ส้วมและที่ถ่ายปัสสาวะ และที่รวบรวมมูลฝอย

ข้อเสนอแนะ เนื่องจากตลาดประเภทที่ 2 จะเป็นตลาดที่ไม่มีโครงสร้างอาคารตลาด การขออนุญาตจัดตั้ง ควรกำหนดให้ผู้ที่จะขออนุญาตจัดตั้งตลาดยื่นแผนผังบริเวณที่ตั้งของแผงขายสินค้า ส้วม และที่ถ่ายปัสสาวะ ที่รวบรวมมูลฝอย ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาเพื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะได้ แนะนำการกำหนดตำแหน่งที่ตั้งของแผงขายสินค้า ส้วมและที่ถ่ายปัสสาวะ และที่รวบรวมมูลฝอย ให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ข้อกำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด

2.2.2 บริเวณที่จัดไว้สำหรับผู้ขายของ ต้องมีและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และสุขลักษณะ ดังต่อไปนี้

- 1) พื้นทำด้วยวัสดุถาวร แข็งแรง เรียบ ทำความสะอาดง่าย และไม่มีน้ำขัง
- 2) จัดให้มีรั้วที่สามารถป้องกันสัตว์ต่างๆ เข้าไปพุกพ่วนในตลาดได้
- 3) แผงขายสินค้า ต้องทำด้วยวัสดุถาวร เรียบ มีความลาดเอียง และทำความสะอาดง่าย สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 60 เซนติเมตร ด้านล่างของแผง ไม่ใช่เป็นที่เก็บหรือสะสมสินค้าและของอื่นๆ และมีทางเข้าแผงสำหรับผู้ขายของกว้างไม่น้อยกว่า 70 เซนติเมตร
- 4) ทางเดินสำหรับผู้ซื้อมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร
- 5) จัดให้มีน้ำประปาหรือน้ำที่สะอาดไว้ใช้ในตลาดอย่างเพียงพอ
- 6) มีทางระบายน้ำรอบตลาดแบบเปิด ทำด้วยวัสดุถาวร เรียบ มีความลาดเอียง ระบายน้ำได้สะดวก มีบ่อดักมูลฝอย บ่อดักไขมัน บ่อพักน้ำเสีย และมีการบำบัดน้ำเสีย ดังนี้
 - ท้องที่ที่ใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ต้องจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียและน้ำทิ้งต้องได้มาตรฐานน้ำทิ้งตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร
 - ท้องที่ที่ยังไม่ใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารให้มีบ่อพักน้ำเสียก่อนระบายน้ำออกจากตลาดสู่ท่อสาธารณะ ทั้งนี้ต้องไม่ระบายน้ำสู่แหล่งน้ำสาธารณะและไม่ก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนข้างเคียง

ข้อเสนอแนะ ควรจัดให้มีทางระบายน้ำรอบตลาดให้เหมาะสมโดยอาจดำเนินการก่อสร้างตามเกณฑ์ของตลาดประเภทที่ 1

2.2.3 ส้วมและที่ถ่ายปัสสาวะ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์สุขลักษณะและมีจำนวน เช่นเดียวกับตลาดประเภทที่ 1 ตามข้อ 2.1.4 (ข้อย่อย 2) – 10) และข้อ 2.1.5 ตามลำดับ ดังได้กล่าวมาแล้ว และต้องตั้งอยู่ในที่ที่เหมาะสมนอกบริเวณแผงขายสินค้า

2.2.4 ที่รวบรวมมูลฝอย ต้องมีลักษณะเป็นที่พักมูลฝอยที่เจ้าพนักงานสาธารณสุขเห็นว่าเหมาะสมกับตลาดนั้นๆ มีขนาดเพียงพอที่จะรองรับปริมาณมูลฝอยในแต่ละวัน มีการปกปิดสามารถป้องกันสัตว์เข้าไปคุ้ยเขี่ยได้ ตั้งอยู่นอกบริเวณแผงขายสินค้า และอยู่ในพื้นที่ที่รถเข้าออกได้สะดวก

ข้อแนะนำ เพื่อความสะดวกและสุขลักษณะที่ดีการก่อสร้างที่รวบรวมมูลฝอย ควรพิจารณาดำเนินการให้เหมาะสมเช่นเดียวกับการก่อสร้างที่รวบรวมมูลฝอย ของตลาดประเภทที่ 1

2.3 ตลาดประเภทที่ 3

ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ข้อ 16 – ข้อ 19 ได้กำหนดลักษณะของตลาดประเภทที่ 3 ซึ่งเป็นตลาดที่ไม่มีโครงสร้างอาคาร และมีการดำเนินกิจการในลักษณะเป็นการชั่วคราว หรือเป็นครั้งคราว หรือตามวันที่กำหนด ดังนี้

2.3.1 พื้นที่ตลาด ต้องมีเนื้อที่ตามความเหมาะสม และให้มีบริเวณที่จัดไว้สำหรับผู้ขายของ ส้วม ที่ถ่ายปัสสาวะ และที่รวบรวมมูลฝอย

ข้อแนะนำ เนื่องจากตลาดประเภทที่ 3 เป็นตลาดที่ไม่มีโครงสร้างอาคาร และดำเนินกิจการชั่วคราว หรือเป็นครั้งคราว ดังนั้น ผู้ที่จะขออนุญาตจัดตั้งตลาดประเภทดังกล่าว ต้องยื่นแผนผังบริเวณตลาดแสดงที่ตั้งของแผงขายสินค้า ส้วมและที่ถ่ายปัสสาวะ ที่รวบรวมมูลฝอย ต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาอนุญาต พร้อมทั้งระบุวันเวลาที่เปิดปิดตลาดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบ

2.3.2 บริเวณที่จัดไว้สำหรับผู้ขายของ ต้องมีและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และสุขลักษณะตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้

- 1) แผงขายสินค้าสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 60 เซนติเมตร
- 2) ทางเดินระหว่างแผงสำหรับผู้ซื้อต้องกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร
- 3) จัดให้มีน้ำประปาหรือน้ำที่สะอาดไว้ใช้ในตลาดอย่างเพียงพอ
- 4) จัดให้มีตะแกรงดักมูลฝอยบริเวณท่อระบายน้ำก่อนปล่อยน้ำทิ้งลงท่อระบายน้ำ

สาธารณะ

2.3.3 ส้วมและที่ถ่ายปัสสาวะ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ สุขลักษณะและจำนวนเช่นเดียวกับตลาดประเภทที่ 1 และ 2 เว้นแต่จะจัดให้มีส้วมเคลื่อนที่ หรือมีส้วมสาธารณะ หรือส้วมของหน่วยงานราชการที่ได้รับอนุญาตให้ใช้อยู่ใกล้เคียง ห่างไม่เกิน 100 เมตร

2.3.4 ที่รวบรวมมูลฝอย มีลักษณะตามที่กำหนดเช่นเดียวกับตลาดประเภทที่ 2